

de verantwoordelijkheid van de werkgever op de bouwplaats te regelen. 'In de districten van de AI wordt nu het thema "inspectie" van de bouwstrategie verder uitgewerkt. Ook het vijfde district is daar nu mee bezig. Voor 1990 hebben we gekozen voor het ABC-project in de sector woningbouw. Dit houdt het volgende in: op het kantoor van de bouwonderneming wordt aan de hand van een vooraf toegestuurde brochure het ABC van de arbeidsomstandigheden op de bouwplaats uiteengezet. Met de directie en uitvoering worden afspraken gemaakt over de bedoeling van de regels. Tevens worden de adressen gevraagd van de werken in uitvoering. Vervolgens worden de bouwplaatsen gecontroleerd op de gemaakte afspraken. Voldoet men niet aan de afspraken, dan wordt opgetreden. Dat zal op een landelijke uniforme wijze gebeuren. Op deze manier verwacht de AI een methode te bewerkstelligen in de zorg voor arbeidsomstandigheden in eerste instantie op de woning bouwplaats, overeenkomstig de afspraken die gemaakt zijn met de Convenant partners. Dit landelijke project is slechts één van de vele die nog zullen volgen in het kader van de nieuwe werkwijze van de AI.'

Monique van Blijswijk

Een dag op de bouw met de AI

'Het heeft geen zin als een inspecteur zich de hele dag loopt op te winden'

Jaarlijks legt hij tussen de 1200 en 1500 bezoeken op bouwplaatsen af. Bezoeken waarbij schouderklopjes worden uitgedeeld, maar ook bezoeken die eindigen met een proces verbaal. En dan zijn er nog de vele bezoeken waarbij iedereen 'vriendelijk doch dringend' gesommeerd wordt te stoppen met werken om pas weer aan de slag te gaan als de nodige veiligheidsvoorzieningen getroffen zijn. Een dag op stap met een bouwinspecteur van de AI. 'Hé, meneer Baneman!'

De werkdagen van Ruud Baneman, een van de drie bouwinspecteurs van het vijfde district (Zoetermeer) van de AI, zijn niet echt te plannen. Bijna iedere dag moet hij afwijken van zijn opgestelde programma. Zo ook de dag dat Arbeidsomstandigheden met Baneman op stap gaat. De inspecteur heeft zijn werktijden aangepast aan die van de bouw. Normaal zit hij rond de klok van zeven in de auto op weg naar de eerste lokatie. Alleen deze dag is het een paar uur later, negen uur. 'Het moment waarop een bouwvakker al aan z'n lunch denkt', weet Baneman. Het tijdstip van zeven uur is overigens niet alleen ter aanpassing aan de vroege uren die men in de bouw gewend is. Baneman wil ook graag het idee dat ambtenaren liever lui dan moe zijn een halt toe roepen. Vlak voor vertrek wordt Baneman gebeld met het verzoek om even te komen kijken bij de bouw van een grote woning in Noordwijk. De dag ervoor heeft hij de bouwvakkers 'vriendelijk doch dringend verzocht' te stoppen met het werk. De heren waren bezig op het dak en hadden geen veiligheidsmaatregelen getroffen. Bij een misstap zou iemand meer dan vijf meter naar beneden vallen, met alle gevolgen vandien. Baneman had de aannemer opgelegd een steiger rond het huis te plaatsen, waardoor een onverhoopte val op de bovenste werkvloer zou eindigen. Bij aankomst blijkt inderdaad een steiger om het huis te zijn aangebracht. De vraag of zij nu van mening zijn dat de situatie

veiliger is, beantwoorden de bouwvakkers met een volmondig ja. Baneman wordt gevraagd of hij geen foldertje heeft waarin staat beschreven hoe je een steiger moet opbouwen. Een van de bouwvakkers heeft wel een boekje, maar dat dateert van meer dan twintig jaar geleden. Baneman moet ze teleurstellen. De baas kan via de AI een P-blad over steigers bestellen. Terwijl de inspecteur met de bouwvakkers in zijn kielzog naar een onbeveiligde cirkelzaag loopt, zegt hij dat de mannen wat mondiger moeten zijn naar hun werkgever toe. Vraag om veiligheidsmaatregelen. Zijn woorden worden met een mompelend 'ja, ja' afgedaan. In de auto op weg naar de tweede bouwlokatie zegt Baneman dat vooral bij laagbouw bouwvakkers van mening zijn dat ze niet te veel stampei moeten maken in de richting van hun broodheren. 'Zo'n een-verdieping woninkje is toch niet zo hoog en als we vallen, vallen we wel in het zand.'

Ogen

Met enige tevredenheid loopt Baneman de tweede bouwplaats op. Aan een sportveld in Sassenheim verschijnen tweeënvijftig luxe appartementen. In het verleden heeft de inspecteur naar aanleiding van gebrekkige veiligheidsvoorzieningen problemen gehad met de aannemer, wat resulteerde in een proces verbaal. Op dit bouwproject is daarvan geen sprake meer. Baneman denkt dat de aanvaringen in het verleden daartoe hebben bijgedragen.

Na de uitvoerder begroet te hebben loopt de inspecteur door het gebouw, hier en daar een praatje makend met bouwvakkers. Zijn opmerkingen worden direct ter harte genomen. Gaten in de vloer worden aangegeven, het trapgat wordt beter beveiligd, aan de randen van de etages (inmiddels vier hoog) wordt waar nodig de vereiste heup- en knieleuning aangebracht alsmede de kantplank. Zonder dat er om is gevraagd veegt een man de vloer, die bezaaid ligt met spijkers, ijzerdraad en hout, schoon.

'Tegenwoordig zie je dat bouwterreinen redelijk schoon worden gehouden', merkt Baneman voldaan op. 'Dat was vroeger wel anders.' In de bouwkeet aangekomen is de uitvoerder druk op zoek naar tekeningen waarin zelfs de steigerbeveiliging is opgenomen. Baneman kijkt samen met hem nog even terug in het verleden; de uitvoerder geeft toe dat het toen wel eens mis ging. 'En inderdaad, als de AI stopt met bouwinspecties, dan zal de aandacht voor veiligheid in de bouw zeker afnemen.'

Geld

Onderweg naar een bouwlokatie bij Alphen aan de Rijn gebeurt wat eigenlijk de normaalste gang van zaken is; Baneman wijkt af van zijn schema. Een wijk in aanbouw even buiten Leiden trekt zijn aandacht. Rijdend om het enorme terrein wijst hij op veiligheidsvoorschriften die wel en niet voldoen aan de maatstaven. Hier en daar knikt hij instemmend. Maar als hij zijn auto de bocht om stuurt, ziet hij dat het mis is op een klein project van zes halfvrij staande villa's. Op een etagevloer werken vier mannen, van beveiliging geen sprake. Baneman stevent direct op de uitvoerder af en samen klauteren ze omhoog. Iedereen moet van de vloer af, alleen de mannen die de beveiliging moeten aanbrengen mogen weer terug. Terwijl het gehamer boven op het bouwobject niet van de lucht is, vult Baneman in de bouwkeet een afsprakenbrief in. In die brief, die de uitvoerder aan zijn baas moet geven, stelt hij wat er mis was op de bouwplaats ten tijde van zijn bezoek. 'Wat als er nu werkelijk eens iets fout gaat?', vraagt Baneman. 'Dan bent u medeverantwoordelijk.' De uitvoerder is duidelijk uit zijn doen. Het werk stilleggen kost geld. En straks moet hij ook nog verantwoording afleggen bij zijn baas. Op het moment dat meneer Baneman de bouwplaats opkwam, was hij net met zijn mannen in overleg om beveiliging aan te brengen. Meneer Baneman kon toch zien dat de benodigde materia-

len aanwezig waren?

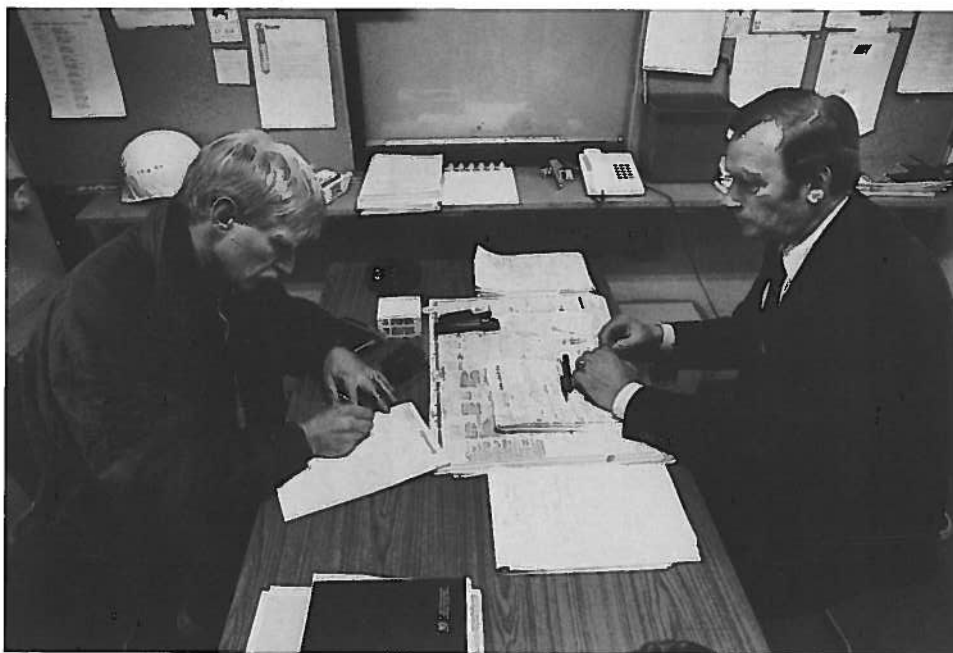
Bij het verlaten van de bouwlokatie wordt meneer Baneman niet gegroet. Wat weer wèl gebeurt als hij na anderhalf uur opnieuw opduikt. De vloer is beveiligd, uit de schaftkeet komt een hoop kabaal. De uitvoerder verontschuldigt zich voor de genomen lunchpauze.

Opwinden

In de anderhalf uur die tussen de twee bezoeken ligt, kijkt de inspecteur rond op de nabijgelegen bouwlokatie. Opnieuw een steigerbeveiliging die niet voldoet, springen in de

nooit. 'Je opwinden heeft ook geen zin. Iedereen kan zich over van alles opwinden, maar daarna moet je je ook weer afwinden en dat gaat veel moeilijker.'

De aannemer die de bouw uitvoert is geen onbekende van Baneman. Op een andere lokatie heeft hij ook al eens de hele zaak stilgelegd en proces verbaal opgemaakt. In het bedrijf lijkt het structureel mis te zijn met het treffen van veiligheidsvoorzieningen. Een afspraak tussen de directie en de AI is dan ook al gemaakt. Op de betreffende bouwlokatie zijn foto's gemaakt van de onveilige

Baneman (links): Wel eens genoeg van het preken over veiligheidsmaatregelen.

Foto: Chris Pennarts

vloeren zijn niet afgedekt. Baneman gaat vastberaden op zoek naar de hulpuitvoerder en raakt met hem in discussie over de steigerhoogte. Bij een hoogte van 2,50 meter moet er beveiliging zijn. De assistentuitvoerder meet met breed armgebaar de hoogte. 2,47 meter. Baneman doet het nog eens over. 2,65 meter. Iedereen moet van de steigers af. Dat gaat onder luid protest. 'Hebt u al eens bij de burens gekeken?', wordt de AI-man toegeroepen. 'Daar zijn helemaal geen veiligheidsvoorzieningen getroffen.' 'Niets mee te maken', roept Baneman terug. 'Ik ben nu hier.' Terwijl hij naar de bouwkeet loopt, zegt hij dat hij z'n buik vol heeft van dat soort verwijten. Je hebt hier toch met volwassenen te maken? Maar echt kwaad maakt Baneman zich

situaties die als bewijsmateriaal meegaan.

In het bijzijn van de uitvoerder stelt Baneman opnieuw een afsprakenbrief op, ondertussen een voorlichtingspraatje houdend. Zestig tot zeventig procent van de ongevallen had voorkomen kunnen worden als veiligheidsmaatregelen getroffen zouden zijn. Buiten wordt aan de beveiliging van vloerrand en sparing gewerkt.

Bevlieging

Onderweg naar het laatste bouwproject geef Baneman toe dat hij wel eens genoeg heeft van het 'preken' over veiligheidsmaatregelen. En er zijn ook dagen dat het beter is op kantoor te blijven. Dan heeft hij 'de bevlieging' niet, kan niet overtuigen. Op dergelijke momenten houdt hij ▶

zich bezig met hele andere onderwerpen.

Aangekomen in Kerk en Zanen (bij Alphen a/d Rijn) rijdt Baneman met een tevreden gezicht rond over het uitgestrekte bouwterrein. Een complete nieuwe wijk verrijst midden in het weiland. Overal is beveiliging aangebracht, de verschillende aannemers kijken de zaak duidelijk van elkaar af. Maar dan toch opeens weer twee mannen op een onbeveiligde vloer en opnieuw het vriendelijke maar dringende verzoek naar beneden te komen. Beide heren geven ruiterslijk toe dat ze zonder toestemming van de uitvoerder de vloer op zijn gegaan.

Het bouwterrein wordt vlotjes geïnspecteerd. Hier en daar maakt Baneman een opmerking of geeft een aanwijzing. Met een (andere) uitvoerder die beweert dat een etage beveiligd was maar niet weet waar die beveiliging nu is, gaat Baneman niet in discussie. Hij loopt op een timmerman af en vraagt of de beveiliging er daadwerkelijk heeft gestaan. De man trekt zijn schouders op en gaat door met zijn werk. Baneman loopt hoofdschuddend weg, maar afspraken om de zaak te beveiligen zijn inmiddels wel gemaakt.

Terug op het districtskantoor in Zoetermeer. Baneman zegt een 'gewone dag te hebben gehad. Ik heb de uitvoerders vandaag alleen willen attenderen op de veiligheidsmaatregelen. Had ik met de wet in de hand rondgelopen, dan had ik veel meer zaken kunnen aanwijzen die niet in de haak waren.'

De zakagenda, waarin hij tijdens de bezoeken aantekening maakt, wordt nog eens doorgenomen. Nieuwe namen, nieuwe situaties staan erin genoteerd. Wat als het eens zoek raakt? Dat zal volgens de inspecteur geen probleem zijn, aangezien ieder bezoek ook officieel op papier wordt vastgelegd. De agenda is er voor de zekerheid, een stukje veiligheid. Behoedzaam verdwijnt het boekje weer in de binnenzak.

Monique van Blijswijk

Postdoctorale opleiding geëvalueerd

Groeiende behoefte aan VGW-deskundigheid

Op 19 december 1989 is de eerste leergang van de Postdoctorale Beroepsopleiding Veiligheid, Gezondheid en Welzijn in de Arbeid (Pdo-VGWA) afgesloten. Drie maanden nadien vond een evaluatie-onderzoek plaats. Onderzocht is in hoeverre de Pdo-VGWA als multidisciplinaire, interprofessionele beroepsopleiding haar doelstellingen waarmaakt.

Deze doelstellingen zijn: 'het vergroten van het diagnostisch en probleemoplossend vermogen van de cursist' en 'het daarbij leren benutten van de inbreng van verschillende disciplines'. Tevens is onderzocht in hoeverre de cursisten in het bedrijf waar zij werken ook (h)erkend en gewaardeerd worden als de universitaire opgeleide arbodeskundige. In 1988 startte aan de Universiteit van Amsterdam een geïntegreerde, multidisciplinaire opleiding voor arbodeskundigen: de Postdoctorale Beroepsopleiding Veiligheid, Gezondheid en Welzijn in de Arbeid (Pdo-VGWA). Voor deze beroepsopleiding is een pakket universitaire cursussen ontwikkeld. Het opleidingspakket bestaat uit de modules Juridische aspecten van arbeid en gezondheid, Sociaal beleid in organisaties, Ergonomie-Veiligheidskunde-Arbeids-hygiëne, Bedrijfsgezondheidsbeleid en Implementatie van beleid. Deze vijf modules worden aangevuld met een cursus resultaatgericht interveniëren, een geïntegreerd praktijkseminarium, een capita selecta cyclus en het schrijven van een scriptie over een zelfstandig verricht onderzoek. Het met succes afsluiten van alle onderdelen van deze opleiding leidt tot een certificaat met academische erkenning.

Van Dijk en Meijman (1) onderzochten de behoefte aan een geïntegreerde opleiding op het gebied van de relatie tussen arbeid en gezondheid. De conclusie van deze studie was dat de komst van de Arboret leidt tot toenemende aandacht voor

het VGWA-beleidsterrein, waardoor een groeiende behoefte aan deskundigen in leidinggevende en kaderfuncties ontstaat. Dit geldt voor functies bij deskundige diensten in het bedrijfsleven, bij organisaties van werknemers en werkgevers en bij (semi-) overheidsinstellingen. Op grond hiervan is besloten een brede opleiding op academisch niveau te ontwikkelen. Het doel van deze opleiding is het vergroten van het diagnostisch en probleemoplossend vermogen van deskundigen op het VGWA-terrein en het daarbij leren benutten van de inbreng van verschillende disciplines. Ook in het buitenland (Canada en Engeland) bestaat een opleiding als de Pdo-VGWA. Dat het opleidingsconcept internationaal wordt gedragen blijkt onder meer uit de aanbevelingen van het congres 'Occupational Health for the 1990's'. Dit congres is door de World Health Organization, Regional Office for Europe, in 1990 in Amsterdam georganiseerd.

Profiel cursusgroep

De opleiding is bestemd voor professionals werkzaam bij deskundige diensten, voor staffunctionarissen en leidinggevendenden uit het particulier bedrijfsleven, (semi-)overheidsinstellingen en uit organisaties van werkgevers en werknemers die de zorg voor veiligheid, gezondheid en welzijn in de arbeid tot hun beleidsterrein rekenen en behoefte hebben aan verbreding van kennis en vaardigheden op dit gebied.

Als vooropleiding wordt vereist dat de cursisten een HBO- dan wel een ►